

Nederlandsch Tijdschrift voor Postzegelkunde.

Orgaan der: NEDERLANDSCHE VEREENIGING VAN POSTZEGELVERZAMELAARS.

GEREDIGEERD DOOR

J. B. ROBERT, Balistraat 57, 's GRAVENHAGE.

April 1910. - Jaargang XXVII: 306; Nieuwe Reeks: 182. - No. 4.

KLEUREN.

(Vervolg van blz. 35.)

B. Karmijn. (Vervolg.)

Met de genoemde is in werkelijkheid de groep „karmijne” uitgeput. Montader, wiens opgave wordt gevolgd, rangschikt nog tot deze groep de al te veel met blauw gemengde

Argentinië, 1 peso, 1892, gewone tint, waarschijnlijk omdat die kleurtint algemeen aldus genoemd wordt. De tint valt meer in de „granaat-”kleur.

Als middentint tusschen karmijn en vermiljoen, is optenemen

Zeer donkerrood: *Bahamas*, 1 penny, 1873/75, *gel. 14*.

Afdalende tot de met geel gemengde groep „roode”, heeft men als tusschentinten:

Griekenland, 10 lepta, 1906.

Fr. Koloniën, 10^{cs}, groep, 1901.

Venezuela, 5 cent., 1905 (*Castro*).

Borneo, 1 dollar, 1894.

C. Vermiljoen.

Het „echte” vermiljoen is een natuurlijk zwavelkwik; cinnaber of bergrood zijn andere benamingen. Door zijne samenstelling kan het oog het slechts zeer kort beschouwen, wil het niet ongevoelig worden voor andere kleuren. Staart men een minuut aandachtig op echt vermiljoen, dan worden andere tinten door het oog niet meer waargenomen: het vermiljoen blijft enkele oogenblikken overheerschend.

Deze natuurlijke kleur heeft het groote gebrek te oxydeeren, zoodat zij talrijke, oorspronkelijk niet bestaan hebbende nuances aanneemt, tot in het bruin en zelfs zwart. Als voorbeelden neme men de 40 c. *Frankrijk*, Keizerrijk, *ongeland* en *geland*, de 30 c., 1851, *Amerika*; de *Mauritius* van 1858 en 1859 *Alle* door lichtinwerking geoxydeerde kleuren, her krijgen geheel of nagenoeg hare oorspronkelijke tint door zuurstofhoudend water, zoodat men daarin slechts het geoxydeerde zegel heeft te leggen om weder de normale tint te zien terugkeeren. (*Frankrijk* is in vele gevallen voor voorbeelden

van kleurtinten niet geschikt. De menigte afwijkingen in kleurtinten en toonen, maken het onmogelijk. Onder de vele tinten van de 1 franc, 1849, is er één *zuiver vermiljoen*, maar er zijn er die van *helderoranje* — zeer zeldzaam — tot *vermiljoenkleurig karmijn* (*kardinaal-rood*) — eveneens zeldzaam — en *matrood* loopen. Mogen deze laatste in Frankrijk genoegzaam bekend zijn om gescheiden te blijven, alle andere gaan voor „vermiljoen” door. — Datzelfde zegel bestaat ook in „karmijn”, maar de meeste die men ziet zijn *niet karmijn*, en tóch noemen „verzamelaars” die kleur zoo. Het grootste gedeelte is *bruinkarmijn* en *bruin*, niet minder bruin dan die van andere door de catalogi als zoodanig benaamd. — *Echt vermiljoen* is ook geen ongetande 40 c., Keizerrijk, te vinden. De „roode” nadert die kleur het dichtst; alle overige gaan van het bleekoranje tot het roodoranje en leiden door naar de *rood-oranje* tinten.) Genoemd wordt als goedkoopste vertegenwoordigers van

Zuiver vermiljoen: *Guatemala*, spoorwegzegels, 1886.

Als nuances:

Vermiljoenrood: *Mexico*, 12 c., cijfer, 1891

Donker vermiljoen: *Sicilië*, 5 grana, Ferdinand, 1859.

Uruguay, 2 centés., 1904.

Nicaragua, 2 pesos, 1900.

Rose-vermiljoen: *Peru*, 50 cent., 1886, zon.

Haïti, 2 cent. de piastre, 1906.

Men komt nu tot het in de drukkerij genoemde

Lincoln-rood: *Columbia*, 10 pesos, 1870. (*Papierkleur*.)

Kerkelijke Staat, 10 c., 1867. (*Id. id.*)

Japan, 20 sen, 1899.

In deze drie zegels heeft men de *Lincoln-roode* tinten zeer fraai bij elkander. De 15 c., 1900, van *Frankrijk* is de middenkleur tusschen de „roode” en de „oranje”.

Voor de „roode” gemengd met *zwart*, die naar de „bruine” leiden, neme men voor de „karmijne”

Grenaat: *Honduras*, 50 c. 1907. (*De meest zuivere grenaatkleur levert dit zegel*.)

Bruinkarmijnrood: *Congo*, 5 centimes, 1895.

En voor de „vermiljoene”

Bruinrood: *Canada*, 1 cent, 1867/68. (*De 3 c. is helderder, eveneens bruinachtig vermiljoenrood, en niet „rood”.*)

Men kan ook de 2 c. *Bordeaux* van *Frankrijk* erbij voegen, doch hier zij weder bemerkt, dat de scherpe en heldere alleen kunnen dienen, aangezien de kleurtinten door chocolade tot in kastanjebruin loopen, die natuurlijk niet tot de „roode” behooren.

D. Oranjerood.

Deze groep bevat de „roode”, met zooveel *geel* verbonden, dat, hoewel de tint „rood” blijft, ze toch de uiterste grens van het „vermiljoen” overschrijden, zonder nog bepaald tot de „oranje” tinten te behooren. Als de schitterendste en scherpste zij te betrachten de

Oranjerode: *Nieuw Zeeland*, 1 shill, 1903, *Waterm.*: N. Z. Ster.

Bleek » : *Costa Rica*, 20 cent., 1892.

Mat » : *Zuid Australië*, 2 d., 1877/95, *get. 10.* (*Deze kleur is ontstaan door toevoeging van meer „geel” met wat „zwart”.*)

Bruin » : *Trinidad*, 1 shill., 1883.

Al deze kleurtinten kunnen langdurig zonlicht doorstaan.

III. GEEL.

Het aantal „geelkleurige” van het roodachtige door het roode naar het groen loopende is niet aan te geven. Als kleur, verkregen zoo uit het dieren-, als uit het planten- en het delfstoffenrijk, is zij de allergeeueste: ze heldert op, wekt op, verlevendigt, waar het *blauw* verzwakt, vermindert, verzacht.

Al naar de bestanddeelen waaruit het is samengesteld, kan het „geel” meer of minder door alles heen zijne tint behouden. Wordt den zegeldrukkers niet bepaald voorgeschreven *welken* inkt zij moeten bezigen voor druk van „gele” zegels, dan is het hun onverschillig, of, na verloop van tijd, de kleur geheel en al is gewijzigd. De mengingen der kleuren verliezen hunne chemische krachten niet. De chroomverbindingen bevatten lood, de ultramarijne zwavel; ook de Cadmiumgele houden zwavel in, terwijl het Pruisischblauw een ijzerzout is. Wordt nu het zwavel bevattende met het lood of het ijzerhoudende, ter verkrijging van tinten, verbonden, dan is men zeker dat, al naar de menging, de tinten door allerlei invloeden van buiten zoodanig gewijzigd worden, dat geheel nieuwe kleuren ontstaan. Van het grootste gewicht is deze kennis voor onze liefhebberij, waarin allen zoo gemakkelijk zich door iets „bijzonders” laten „vangen”, of in het kooitje meezingen met de andere „gevangenen”. De oorzaak van die tot in het *zwart* overgaande bruinachtige tinten van ons voormalig oranje (feitelijk is het *geen* oranje) 3 cent-zegeltje, is het chroomgeel, dat zonder moeite is te wijzigen.

Vele nuances in de handboeken en studiewerken aangeteekend, zijn *volstrekt niet* aldus gedrukt: op een enkele uitzondering na heeft de tijd, en wie weet wat meer, de tint veranderd. De drukker, die voor het Britsche Rijk, Frankrijk, Italië, Spanje, V. S. van

Amerika en andere, voortdurend zegels in „gele” kleur moeten leveren, getuigen het in die zegels. Alleen de kleuren die ijzer of lood bevatten en gemengd worden met zwavel houdende tinten, leveren die „valsche” tinten, waarvoor vol bewondering het „geleerd” zich achtend philatelistendom knielt en die, nevens tandjes en andere variëteitjes, de dorado's zijn van zwandelende of geleerd zich noemende philatelisten.

Malta schenkt in zijne eerste 1/2 d. een voorbeeld boven alle andere Staten. Het *gele oker*, dat een ijzer-oxyde bevat en, naar het heet een „natuurvoortbrengsel” is, is niet minder standhoudend dan alle andere metaalhoudende kleuren, doch de tint is, evenals de laatstgenoemde, door chemische inwerking snel veranderbaar. Dat *gele oker* geeft, met wat zwart en rood gemengd, de kleur, waarmede de *zoogenaamde* gemskleurige, in verschillende tinten gedrukt zijn, evenals de „geeloker” en „okergeel” genoemde 1/2 d. Hoewel de *zeldzame „oranjebruine”* niets meer dan een „verkleuring” kan zijn, wordt dit, bij gebrek aan bewijs, hier niet betoogd, omdat bij menging met *karmijn* het *okergeel* zulk een tint kan opleveren. Het eigenaardige is dat men in *die* bijzondere waarde geen ander zegel vindt, waarom twijfel wel gerechtvaardigd is, te meer, waar *alle* eerste 1/2 d.'s van *Malta* aantoonen, dat de drukker niet met *karmijn* heeft gemengd!

Het „*Indisch geel*” is een rijke, zeer levendige kleur, waarmede niet één zegel gedrukt is. Dit geel is een van ongekende ontwikkeling en heeft wel iets van de aniline in zich: hoe meer men het tracht te verwijderen, des te krachtiger schijnt het te worden, en het besmet alles wat en allen wie met haar in aanraking komen op schrikbarende wijze. Het eenige zegel dat aan *Indisch geel* doet denken is de 1 centavo, 1878, van *Peru*, geheel ten onrechte, zooals de meeste zegels, in catalogussen met „*oranje*” benaamd. Men neme voor

Bleek bruingeel: *Sierra Leone*, 3 d., CC.

Chroomgeel: *Baden*, 3 kreuzer, 1851.

Modena, 15 centesimi, 1852.

Pruisen, 3 silbergr., 1850.

Wurtemberg, 3 kreuzer, 1851.

Papertint.

(Er bestaat *geen „oranje”* 3 kreuzer van *Wurtemberg*, wel een ietwat donkerder *chroomgele*. Men ziet weder hieruit de fantasie van „*Specialiteiten-gesellschaften*”, ook in „*Philatelia's*” tempel te vinden!)

Zuiver citroengeel: *Oldenburg*, 3 groschen, 1860.

„ Cadmiumgeel: *Bulgarije*, 5 stotinki, 1881.

Fraai goudgeel: *Malta*, 1/2 d., 1864/75. (De groote Senf kent deze „*echte*” kleur niet, wél de „*onechte*”. Dáárom hiervoor de „*hoogste*” prijzen!)

Kanariegeel: *Zwitserland*, 15 rappen, 1874 en 1881.

Safrangeel: *Rusland*, 7 roebel, 1884.

Stroogeel: *Mozambique Comp.*, 130, 400, 700 r., 1907.

Sijsjesgeel: *Salvador*, 3 cent, 1907.

Zwavelgeel: *Venezuela*, 25 cent, 1905.

Betreffende het „*stroogeel*” zij opgemerkt, dat het zoowel in het rossige loopt, zooals vele 2 centimes, Allégorie, *Frankrijk*, dit toonen, als in het grijsachtige

en okerkleurige, waarvan het papier der *Nieuwe Republiek* tot voorbeeld dient.

Hoezeer kleuren worden geïnfluenceerd door zekere papiertinten, werd reeds opgemerkt in ons Tijdschrift bij de Engelsche Koloniën. Neemt eens de groenachtig gele, waarop gedrukt zijn *Mauritius*, 1900, 4 c. lila en karmijn, en 1909, 50 c. rood en groen. Zeer velen zullen hetzelfde papier, dat voor beide gebezigd is, andersgekleurd meenen.

Bij *West-Australië* vindt men een fraaie rij „gele” nuances, die van „oker” tot in „safraan” gaan, in de uitgiften 1875/78, 82/84 en 99/00.

Het „geel”, zeer sterk hoe zwak het schijne, versch gedrukt onzichtbaar, wordt bij bezinking helder en soms scherp, in tegenstelling van andere kleuren. Door de zwavelstoffen die bij de samenstelling veelal gebruikt worden, veranderen de „blauwe”, waarin „geel” gemengd wordt, met der tijd in „groen”: de zwavel heeft een zoo verbazenden invloed, dat de krachtigst blauwe kleuren langzamerhand door het „geel” ver-slonden worden.

(Wordt vervolgd.)

's Gravenhage.

HOOFDREDACTEUR.

NIEUWE UITGIFTEN, AFWIJKINGEN, ONTDEKKINGEN, BIJZONDERHEDEN.

A. — NEDERLAND EN KOLONIËN.

DOOR

J. B. ROBERT en J. E. BOHLMEIJER.

NEDERLAND. De Ruijter-porten, 5 oent in een tweede type. — De Heer Reinou Kingma, *Velp*, zendt mij het *Postzegelnieuws* van Februari jl., waarin het onderstaande omtrent de beide de Ruijter-porten van 5 cent voorkomt. De beide tusschengevoegde cliché's worden ons vriendelijkst ter beschikking gesteld. Het artikel luidt:

„Wat door onze meeste lezers niet verondersteld kon worden is toch een feit, zooals uit onderstaande vergroote afbeeldingen hun blijkt.

„Ten eerste valt ons bij het beneden geplaatste type II den vetteren opdruk op, waaruit blijkt, dat dit zegel tot den tweeden oplaag behoort. Het verschil zit hem

naar boven trekken. Bij het eerste type loopt die lijn rakelings langs het linker deel van den rug; bij het

Type II.

Type I

alleen in den stand van het waardecijfer ten opzichte der beide woorden portzegel en cent. Laten wij namelijk bij type I uit het rechter onderdeel der G een loodlijn op de 5 neer dan wordt bij het cijfer 5 het rechter deel van het vlaggetje afgesneden; bij het vette of tweede type wordt het door die loodlijn nauwelijks geraakt.

„Even duidelijk valt die andere stand der 5 op, wanneer wij uit den linkerpoot der N een lijn loodrecht

tweede type wordt den rug door die lijn midden door gesneden. Deze kenmerken vallen bij de zegels zelf beter op dan op onze geheel zwarte afbeeldingen.

„Het blijkt dus duidelijk dat de 5 een spatie meer naar links is geplaatst, evenals dit bij het tweede type der 1½, 2½, 6½, en 12½ c, met het breukgetal ½ is geschied.

„Dat dit tweede type zeldzaam is blijkt alleen reeds daaruit, dat ons nog nimmer dit vette type in handen kwam en ook, dat wij bij 400 stuks gebruikte ex. er slechts 7 aantroffen. Daar de 5 ct. de meest gebruikelijke waarde is, zal de eerste oplaag wel zeer groot zijn geweest. Ook zijn van deze waarde door de meeste handelaars niet zooveel opgekocht omdat het hun gebruikt later wel beneden nominaal in handen komt, hetgeen ook ons gebeurd is. De tweede of vette druk behoefde dus niet zoo groot te zijn als de andere.

„Wie legt ons de 15 c. in het vette type voor?”

— **Stempels.** — Onder de stempels kwam die van het kantoor te Leiden mij het eerst onder de oogen,